

REGIUN ALVRA: model pigl svilup digl territori

En model da svilup per la regiun

pb. Igl favrer 2018 è Daniel Kunfermann antro an sia posiziun scu sviluppader per la Regiun Alvra. Igl sies post è ena cumbinaziun da lavour schibagn tar la regiun scu er tigl Parc Ela. Da curt ò el preschen-to en model per en svilup persistent 2020–2024. Surlonder vainsa discuria cun el.

Igls 30 d'avregl 2019 ò igl uffez federal pigl svilup digl territori fatg en appel per lascher inoltrar ideias da project an model per en svilup persistent. An tot è nias inoltros 130 projects. Da chels è nias tscharnias 32. Tranter oter er l'ideia da project dalla Regiun Alvra. Chel project porta igl tetel da lavour «strategia d'abitadi per seniors ed oters partents novs». Las dumondas èn neidas giuditgeidas digls uffezis federals pertutgias sen ples scalems. La decisiun è alloura neida pigleida dad ena gremi da direcziun. Tge è igl cuntign dall'ideia digl project?

Daniel Kunfermann, Vous ischas ossa dus onns ainten la Vossa funcziun scu sviluppader regional. Ena curta bilantscha persunala?

Daniel Kunfermann: I dat anc adegna betg receipts francs. Svilup regional ò li ainten en ambiainstabil. Retrospectiv è da risguardar ena mischdada da diversas prestaziuns ed activitads, per exaimpel igl domber da projects antschets gartageas, igl ranforzament dall'idenditad regionala, l'acceptanza regionala ed igl grad d'ancunaschientscha, igl domber d'occurenzas d'infurmaziun manadas tras.

La fegn finala figurescha igl svilup regional scu intermediatur tranter igls purtaders economics, las regiuns ed igl cantun. Igl sviluppader regional stgaffescha uscheia vischinanza e tgapientscha pigls basigns e cundiziuns da basa. El è igl post da consultaziun per affars e purtaders da projects ed è en funcziun scu piazza regionala per la realisaziun dalla nova politica regionala.

Svilup regional vign ancletg an en senn fitg vast, tgi cumpeglia dumondas economicas, pero er dumondas da scolaziun, dalla qualitad digl ambiainstabil, attractivitat da veiver, cultura, sport, taimp liber ed anc bler daple. Per me ègl central ed impurtant tgi actours regionalis son s'identifitgier cun lour regiun, tgi geidan purtar igl maletg final e tgi stgaffe-

Discussiuns ed infurmaziuns cun persungas da clav è ena funcziun impurtanta digl sviluppader regional. Cò cun igls deputos dalla regiun.

schan activitads tgi correspondan agl svilup regional. Aint igl mintgade ègl da mutivar persungas da neir activas, dad iniziar projects e dad accompagnar chels vurdond sen las rursas. Igl management regional surpeglia la rolla reactiva, antras manar projects ainten igls dretgs canals, dar sustign an dumondas da meds finansials e cun sustignier correspondent igls magnaprojects.

Igl svilup regional surpeglia siva dall'iniziaziun la rolla coordinativa.

Igl Voss post è spartia an mez pensum tar la Regiun Alvra ed l'oter mez tigl Parc Ela. È chella cumbinaziun sa mussada scu favorevla?

Daniel Kunfermann: L'organisaziun digl management regional duess s'orientar tenor igl prancepi «pigl sarvetsch digls cumegn». Scu menziuno soura agescha en management regional surtot indirect, antras igls divers actours regionalis tgi organischeschan diversas activitads, tgi geidan da manar igl svilup dalla regiun ainten la dretga direcziun. La clav persiva è ord vista digl sviluppader regional ena reit strètga tigl actours dalla regiun – chella reit garanteschia er l'Uniun Parc Ela. En sviluppader regional cun ena piazza da 40–50% vign a reuscheir sez angal pac ve digl maletg final. La sia lavour è pitost dad in-

tegrar igls actours, digls mussar igl maletg final, da mutivar els da porscher activitads tgi èn aint igl interess digl svilup regional e digls sustignier. Igl svilup regional surpeglia siva dall'iniziaziun la rolla coordinativa.

Ed ossa tigl project «strategia d'abitadi per seniors ed oters partents novs». La categoria digls seniors è ancunaschainta, ma tgi èn igls oters partents da nov?

Daniel Kunfermann: Sot partents novs èn da tgapeir persungas, tgi stattan ainten lour veta tar en punct, agl qual els lessan midar ensatge. Uscheia per ex. impressaris, tgi on igls unfants carschias e tgi lessan neir ainten la nosa regiun, forsia percheigl tgi la vischinanza tigl centrums d'economia n'è betg ple schi impurtanta.

Tgi è tot sto participo ved l'elaboraziun digl model?

Daniel Kunfermann: La decisiun per chel tema interessant, tgi stat cler aint igl focus digl interess dalla collaboraziun tranter igls divers sectors, è neida iniziada durant ena seduta digl svilup regional dalla regiun Alvra. La mia proposta ò catto sustign. Nous vagn alloura piglia igl svilup regional dalla Purtenza/Tavo cun nous ainten la bartga.

A basa dall'ideia schean las midadas demograficas dalla populaziun digls davos decennis. Chella è gist ainten la Regiun Alvra

betg stada avantagiouosa cun ena ferma emigratiun dalla giuventetna ed en augmoint digls seniors. Chel svilup saro er betg da frenar agl avigneir?

Daniel Kunfermann: En trend è en trend, anfignen tgi el sa meida. Ia crei betg, tgi ins saptga betg frenar svilups ed igl noss project è egn da blers projects tgi provan da manar igl svilup dalla nosa regiun sen la dretga veia. Nous chintagn betg tgi saptgans frenar l'emigratiun dad oz sen dumang, pero nous cartagn, tgi nous savagn far or dalla pagna ena vertet, schi nous pruagn da purtar persungas betg ple schi giovnas, cun lour gronda experientscha ainten la nosa regiun.

I vo per purscheidas, tgi fon neir pi attractivas la nosa regiun.

Ena fegnameira centrala dall'ideia dalla Regiun Alvra an connex cugl svilup digl territori è dad anfermeir la regiun scu abitadi. Cun tge maseiras lessas realisar chegl?

Daniel Kunfermann: La midada demografica è igl mument fitg populara ainten Svizra: la populaziun crescha e vign adegna pi viglia. Nous lagn daples abitants, e nous lagn tgi persungas, tgi passaintan gio ossa ena part digl onn tar nous, meidan lour domicil e lour punct da veta e vignan tar nous. An en rom da model nign nous a pruar diveras tgossas per contanscher chella fegnameira. I vo per purscheidas, tgi fon neir pi attractivas la nosa regiun. Nous lagn er porscher en svilup d'abitadi tenor basigns ed utilizar la substantza digls bietgs tgi èn gio avant mang, per saveir cuntantar la dumonda da novas furmas d'abitadi per models da veiver heterogens. Nous lagn er angrondaneir la purscheida da spazi d'abitadi paiabel ed adatto alla vigliadetna, seniors duessan saveir passantar bagn lour mintgade. Igl mantignamaint dall'autonomia, la qualitat da veiver e la participaziun sociala anfignen ainten l'ota vigliadetna duess neir pussibilitada.

Las pussebladads da scolaziun per la giuventetna èn oz fitg vastas. Bliers fon er adiever da chellas. Siva cattan els pero betg posts da lavour ainten la regiun e ston emigrar. È chegl betg er en tant emigratiun dall'intelligenza?

Daniel Kunfermann: Naturalmaintg tgi glè ena sperdita tgi fò mal. Pero nous savagn, tgi schi en gioven vo ainten en oter li per amprender ensatge, schi savagn er nous profiter da chellas novas ideias. Chegl tgi nous duvragh èn perspectivas, per tgi chels betg ple schi giovens turnan puspe tar nous. Nous lagn er catar or, scu tgi nous nign sen la carta

digls partents novs: tar carstgangs tgi on anfignen ossa betg savia s'imaginar da contanscher ensatge tar nous e cun nous.

Cun ena strategia digl spazi da veiver ins less promover persungas da 55+ da neir a star ainten la regiun e chels da 65+ da star pi dei ainten la regiun. Tge concret ins less far persiva?

Daniel Kunfermann: Schi nous savessan chegl, alloura duvressans nign project. Las sfidas an connex cun la midada demografica sa mossan an diversas modas. La fegnameira digl project cun chest punct central è da stgaffair schliaziuns innovativas. Nous vagn picheto treis camps da temas, cun labors, ainten igls quals nous savagn elaborar codeschs da cuschnar per ena realisaziun sperta e pragmatica dad ideias ed iniziativas. I vo an amprema lengia per la reutilisaziun, per la revalataziun e pigl angaschamaint.

Nous cartagn, tgi seniors ed oters partents novs porschan impuls economics, tgi geidan a nous da frenar l'emigratiun e da sviluppar models d'abitadi persistents.

La fegnameira da tigneir igls giovens ainten la regiun ins ò scu para gio laschea crudar. È l'alternativa dar far or dalla regiun ena residenza per seniors?

Daniel Kunfermann: Igl cuntrari: Nous cartagn, tgi seniors ed oters partents novs porschan impuls economics, tgi geidan a nous da frenar l'emigratiun e da sviluppar models d'abitadi persistents. Ultra da chegl vign la strategia digl svilup dalla regiun «rSES Regiun Alvra» a sustigneir igl argumaint impurtant tigl tema «rinfurzar igl li d'abitadi», cun l'iniziazion e finanziaziun digl project. Chegl tot cun la fegnameira, dad augmentar la qualitat digls lis ed uscheia - ord vista digl territori muntagnard - mantigneir la colonisaziun decentrala.

Noua on igls gremis federals via igls gronds puncts positivs dall'ideia e digl model dalla Regiun Alvra?

Daniel Kunfermann: Chegl stuez dumandar la confederaziun, nous savagn angal, tgi nous vagn ans fatg valeir anvers bliers concurrents: nous ischan egn digls 32 projects tgi èn nias tscharnias. An tot èn nias inoltros 103 projects. Las dumondas èn neidas giuditgeidas tottas tenor igls madems criteris. Cun chels projects promova la confederaziun novas metodos: ad actours locals, regiunals e cantunals vign do en impuls da sviluppar ideias innovativas

tgi correspondan agls puncts centralis perscretgs dalla confederaziun. Igl cuntanschia ed amprendia duess esser en exaimpel per oters projects.

An chesta «strategia d'abitadi per seniors ed oters partents novs» dattigl ena collaboraziun cun la Regiun Purtenza/Tavo. Pertge gist cun chella e betg p. ex. cun la Regiun Viamala?

Daniel Kunfermann: Cun chel project vainsa lia amprender scu tgi las ideias vignan realisasadas igl pi bagn. Igl noss giaveisch igl pi impurtant tar la tscherta d'ena partenari è sto chel, tgi nous lessans sviluppar igls noss recepts ainten lis fitg differents. Las dus regiuns stgaffeschan betg en spazzi unificgia e funcziunal, persiva corvan ellas ena gronda paletta da tips da spazi, tgi vignan definos ainten territoris muntagnards: rustical anfignen urban, duple u pi pac perifer, economia ferma anfignen debel da structura. Las regiuns èn fitg differentas. En muteiv è er stada la bunga collaboraziun tranter igl svilup regiunal dallas dus regiuns.

Tge èn ossa igls proxims pass e dattigl gio en plan da termins an connex cun la realisaziun digl project?

Daniel Kunfermann: Igl favrer on li igls amprems inscutters, noua tgi vignan discuttos igls proxims zaps. Aint igl decurs digl onn vignan consolidadas decisiuns ed identifitgias igls plans. Alloura antscheva la realisaziun. Igl project cozza an tot quatter onns. Nous vagn mess la fegnameira, da neir uscheia spert scu pussebel ainten la fasa dalla realisaziun.

Angratzg pigl discours.

Igl sviluppader regiunal Daniel Kunfermann vei sasez pitost scu intermediatur.